ſumus quæ vidimus, & audiuimus non loqui. Hinc eſt quod dicitur: { Ambulans Ieſus juxta mare Galileæ.} R A B A. Mare Galileæ idem eſt quod ſtagnum Genezareth, mare Tyberiadis, & lacus ſalinarum. G L O. Decenter autem per piſcatoria vadit loca piſcatores piſcaturus. vnde ſequitur: { Vidit duos fratres Simonem, qui vocatur Petrus, & Andræam fratrem eius.} R E M I. Vidit autem non tam corporaliter, q̃ ſpiritualiter, ad corda eorum reſpiciens. C H R Y. in Homil. In medijs autem operationibus exiſtentes eos vocauit, monſtrans q̄ omnib⁹ occupationibus ſequelam ſuam preponere oportet. vnde ſequitur: { mittentes retia in mare.} quod quidem eorum officio congruebat, propter quod ſequitur: { Erant enim piſcatores. A V G. in Sermo. de Calend. Ianuarij: Non enim elegit Reges, aut Senatores, aut Philoſophos, aut Oratores: immo elegit plebeios, pauperes, & indoctos piſcatores. A V G. ſuper Ioannem. Si enim doctus eligeretur, fortaſſis ideo ſe diceret electum, quia doctrina eius eligi meruit. Dominus autem noſter Ieſus Chriſtus volens ſuperborū frangere ceruices, non quęſiuit per oratorem piſcatorem, ſed de piſcatore lucratus eſt Imperatorem. Magnus Cyprianus orator, ſed prius Petrus piſcator. C R H Y. ſuper Matth. Futurę etiam dignitatis gratiam artificij opere prophetabant. nam ſicut qui retia iactat in aquam, neſcit quos piſces comprehenſurus eſt, ſic & doctor quando diuini ſermonis retia ſuper populum iactat, neſcit qui ſunt acceſſuri ad Deum. Sed quouſque Deus excitauerit, illi adhærent eius doctrinæ. R E M I. De his autem piſcatoribus loquitur Dominus per Hieremiam dicens: Mittam in vos piſcatores meos, & piſcabuntur vos. vnde & hic ſubditur: { Venite poſt me.} G L O. Non tam pedibus, quàm affectu, & imitatione. Et faciam vos fieri piſcatores hominum. C H R Y. ſuper Matth. i. doctores, vt cum rete verbi Dei comprehendatis homines de mundo tempeſtuoſo, & periculoſo, vbi homines non ambulant: ſed feruntur, quia diabolus cum delectatione compellit eos in mala, vbi alterutrum homines ſe comedunt, ſicut piſces fortiores deuorant iuniores, vt tranſlati viuant in terra, corporis Chriſti membra facti.

Hom.14. · Tract. 7.

Simonē, qui vocatur Petrus, & Andræam fratrē eius mittentes rete in mare. Erant enim piſcatores. Et ait illis: venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominum. At illi continuo relictis retibus, ſecuti ſunt eū. Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedei, & Ioannem fratrem eius in naui cū Zebedeo patre eorum: reficientes retia ſua, & vocauit eos. Illi autem ſtatim relictis retibus & patre, ſecuti ſunt eum.

Hom. 5. in Euangelio. G R E G O. in Homil. Nulla autem Petrus, & Andræas Chriſtū miracula facere viderant, nihil ab eodē pręmio ęternæ retributionis audierant, & tamen ad vnum Domini præceptum hoc quod poſſidere videbantur obliti ſunt. vnde ſequitur. { At illi continuo relictis retibus, ſecuti ſunt eum.} In quo affectū debemus potius penſare quàm ſenſum. Multum enim reliquit qui ſibi nihil retinuit, multum dimiſit, qui cum re poſſeſſa concupiſcentijs renunciauit. A ſequentibus ergo tanta dimiſſa ſunt, quanta a non ſequētibus concupiſci potuerunt. Exteriora enim noſtra domino quantumlibet parua ſufficiunt, nec perpendit quantum in eius ſacrificio, ſed ex quanto proferatur. Aeſtimationem quippe precij regnū Dei non habet, ſed tantum valet, quantum habes. C H R Y. ſuper Matth. Nō autem prædicti diſcipuli ſecuti ſunt Chriſtum Doctoris cupientes honorem, ſed operis lucrum, ſciebāt enim quàm præcioſa eſt anima hominis, quàm grata eſt apud Deum ſalus ipſi⁹, & quanta eſt merces. C H R Y. in Homil. Tantæ igitur promiſſioni crediderunt, & per ſermones quibus ſunt capti crediderunt ſe alios poſſe piſcari. C H R Y. ſuper Matth. Hæc igitur cupientes ſecuti ſunt omnibus relictis, in quo nos docuerunt, quia nemo pōt terrena poſſidere, & perfecte ad cœleſtia peruenire. G L O. In his ergo datum eſt exemplum illis, q̃ ſenſum deſerunt pro Chri amore. Subdit aūt exēplū eorū, q̃ etiā carnales affectus pro Deo poſtponūt. vn̄ dr̄. { Et p̄cedēs inde, vidit alios duos.} Nota q̄ vocat binos & binos, ſicut alibi legit, q̄ miſit eos binos & binos ad prædicandū.

Hom. 5. in euangelio. G R E G. in Hom. Quatenus hic nobis tacitus innuat, q̄ qui charitatē erga alterū non hēt, p̄dicationis officiū ſuſcipere nullatenus debet. Duo enim ſunt p̄cepta charitatis, & minus quàm inter duos charitas haberi non poteſt. C H R Y. ſuper Mat. Super charitatē etiam fraternitatis, eccleſiæ recte poſuit fundamenta; vt ex radicibus charitatis exuberans quaſi humor aſcendat in ramis, & hoc ſuper naturalem charitatem, vt non ſolum per gratiam, ſed etiam p̄ naturā ipſa charitas firmior habeatur. vnde dicit: { Fratres, } ſic. n. fecit Deus, & in veteri teſtamento ſuper Moyſen, & Aaron fratres: ponens ędificationis initium. Quoniam autem abundantior eſt gratia noui teſtamenti quàm veteris, ideo primum populum ædificauit ſuper vnam fraternitatem; hunc autem ſuper duas. Iacobum, inquit, Zebedæi, & Ioannem fratrem eius in naui cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia ſua, quod eſt maximæ paupertatis indicium. vetera enim reficiebant, qui noua vnde emerent non habebant. Et quod ad maiorem pietatem eorum pertinet in tanta paupertate ſic patri ſuo ſuccurrebant, vt ſecum eum baiu-

F larent in naui, non vt ille iſtos adiuuaret in opere, ſed vt iſti illum conſolarentur ſua pręſentia. C H R Y. in Homil. Non parua autem eſt hic demonſtratio virtutis, inopiam facile ferre, ex iuſtis nutriri laboribus, colligari inuicem amoris virtute, patrem inopem, habere ſecum, & in eius obſequio laborare. C H R Y. ſuper Mat. Aeſtimare autem primos velociores ad pręedicandum, quia retia mittebant: iſtos autem quaſi pigriores, quia adhuc retia cōponebant, non ſumus auſi, quia differentiam eorum cognoſcere ſolius eſt Chriſti. Forte ergo illi propter Pe-

G trum dicti ſunt mittentes retia, qui prędicauit euangelium: ſed non compoſuit. Iſti autem propter Ioannem componentes, qui euangelium compoſuit. Sequitur: { Et vocauit eos.} Erant enim habitatione ciues, dilectione concordes, artificio pares, fraternitatis coniuncti pietate. Ideo ſimul vocauit eos, ne tot bonis coniunctos diſſimilis vocatio ſepararet. C H R Y. in Homil. Vocando autem nihil eis promiſit ſicut prioribus: obedientia enim eorum qui præuenerant, viam eis ad credendum præparauerat. Sed & multa de ipſo audierant, ſ. tanquam familiares, & conſanguinitate coniuncti, Sequitur: { Illi autem relictis retibus & patre, ſecuti ſunt eū.} C H R Y. ſuper Matth. Tria enim ſunt quæ relinquere debet qui venit ad Chriſtum: actus carnales, qui per retia piſcationis ſignificantur; ſubſtantiam mundialem quæ per nauem: & parentes qui per patrem. Reliquerunt ergo nauem vt fierent eccleſiaſticę nauis gubernatores. Reliquerunt retia, vt non piſces afferrent ad ciuitatem terrenam: ſed homines ad cœleſtem. Reliquerunt vnum patrem, vt ſpiritales patres omnium fierent. H I L A. Eis igitur ar-

H tem, & patriam domum relinquentibus, docemur Chriſtum ſecuturi, & ſæcularis vitæ ſollicitudine, & paternæ domus conſuetudine non teneri. R E M I. Myſtice autem per mare deſignatur iſte mundus: propter amaritudinem, & fluctuationem. Galilęa autem interpretatur volubilis, ſiue rota, & ſignificat mundi volubilitatē. Ambulauit igitur Ieſus iuxta mare, dum ad nos per incarnationē venit, quia non carnem peccati, ſed ſimilitudinem carnis peccati ſuſcepit ex virgine. Per duos fratres, duo populi deſignantur, qui ab vno Deo patre creati ſunt, quos vidit quando eos miſericorditer reſpexit. Per Petrum enim, qui interpretatur agnoſcens & dicitur Simon, ideſt obediens, deſignatur Iudaicus populus, qui per legem Deum agnouit, & præceptis eius obediuit. Per Andræam, qui interpretatur virilis, ſiue decorus, intelligitur Gentilis populus, qui poſt agnitionem Dei viriliter in fide permanſit. Nos populum vocauit, quando prædicatores in mundum miſit dicens: { Venite poſt me } .i. relinquite deceptorem, & ſequimini creatorem. De

I vtroque etiam populo facti ſunt hominum piſcatores, ideſt prædicatores. Relictis autem nauibus. i. carnalibus deſiderijs, et retibus, i. mundi cupiditatibus, ſecuti ſunt Chriſtum. Per Iacobum etiam intelligitur Iudaicus populus, qui per cognitionem Dei diabolum ſupplantauit: Per Ioannem Gentilis populus, qui ſola gratia ſaluatus eſt. Zebedęus autē, quem relinquunt, & interpretatur fugitiuus, ſiue labens, ſignificat mundum, qui tranſit, & diabolū, qui de cœlis lapſus eſt. Per Petrum etiam, & Andræam mittentes retia in mare deſignantur illi, qui in prima ætate dum de naui corporis ſui mittunt retia carnalis concupiſcentię in mare huius ſeculi, vocantur a domino. Per Iacobum & Ioannem reficientes retia deſignantur illi, qui poſt peccata ante aduerſitates veniunt ad Chriſtum recuperantes quæ perdiderunt. R A B A. Duæ naues duas eccleſias figurant: eam quæ ex circunciſione, & eam quæ ex præputio vocata eſt, Quilibet etiam fidelis fit Simon Deo obediendo: Petrus peccatum ſuum agnoſcendo: Andræas viriliter labores patiēdo, Iacobus vitia ſupplantando. G L O. Et Ioannes, vt totum gra-

K tię Dei aſcribat. & ideo quarta tantum vocatio ponitur: per quos prædicatores Dei, a quatuor mundi partibus vocatos ſignetur. H I L A. Vel in hoc futurorum euangeliſtarum numerus figuratur. R E M I. Per hoc etiam quatuor virtutes principales deſignātur. prudentia enim refertur ad Petrum, propter diuinam cognitionem: iuſtitia ad Andręam, propter operum virilitatem: fortitudo ad Iacobum, propter diaboli ſupplantationem: temperantia ad Ioannem, propter diuinę gratiæ effectum. A V G. de Conſen. euan. Sane mouere poteſt, quomodo Ioannes dicat non in Galilęa, ſed iuxta Iordanem Andræam ſecutum eſſe dominum cum alio, cuius nomen tacetur; deinde Petrum ab illo nomen accepiſſe, Cæteri autem tres Euangeliſtæ de piſcatione vocatos eos dicunt ſatis inter ſe conuenienter, maxime Matthæus, & Marcus. nam Lucas Andręam non nominat, qui tamen intelligitur in eadem naui fuiſſe. Hoc etiam videtur diſtare, q̄ tantum Petro a domino dictū eſſe commemorat Lucas; Ex hoc iam homines eris capiens. quod Lib.2.c.15.

Mattheus

Matthæus & Marcus ambobus dixiſſe narrant: ſed potuit prius Petro dici ſecundum Lucam, & ambobus poſtea ſecundum alios duos. Sed quod de Ioanne diximus, diligenter conſiderandum eſt, cum & locorum plurimum interſit, & temporis, & ipſius vocationis. Sed intelligendum eſt, Petrum & Andream non ſic vidiſſe Dominum iuxta Iordanem, vt ei iā inſeparabiliter inhærerent: ſed tantū cognouiſſe quis eſſet, & eum miratos ad propria remeaſſe. Forte autem quod prætermiſerat recapitulat, quia ſine vlla conſequentis temporis differentia dicit { Ambulans autem iuxta mare.} Quæri etiam poteſt, quomodo binos & binos ſeorſum eos vocauerit, ſicut narrat Matthæus, & Marcus, cum Lucas dicat, Iacobum & Ioannem, tanquam ſocios Petri ad adiuuandum vocatos fuiſſe, & ſimul ſubductis ad terram nauibus Chriſtum ſecutos? vnde intelligendum eſt hoc primo eſſe factum quod Lucas inſinuat, & eos ad capturam piſcium ex more remeaſſe. Non enim erat dictum Petro, quòd piſces nunquam eſſet capturus, cum poſt reſurrectionem hoc fecerit: ſed quòd homines eſſet capturus: poſtea hoc factū eſt quod Matthæus, & Marcus narrāt: non enim ſubductis ad terram nauibus, tanquam cura redeundi ſecuti ſunt eum, ſed tanquam iubentem, vt ſequerentur.

A

h Et circuibat Ieſus totam Galilęā docens in Synagogis eorū, & prædicans euangelium regni, & ſanans omnem languorē, & oēm infirmitatem in populo. Et abijt opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei oēs male habētes varijs languoribus, & tormentis compræhenſos, & qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curauit eos. Et ſecutę ſūt eū turbę multę de Galilęa, & Decapoli, & de Hieroſolymis, & de Iudæa, & de trans Iordanem.

h ¶ C H R Y. ſuper Matthæum: Omnis rex pugnaturus contra aduerſarium prius congregat exercitum, & ſic vadit ad pugnam, ſic & Dominus contra diabolum pugnaturus, prius congregauit Apoſtolos, & ſic cœpit euangelium prædicare. vnde ſequitur: { Et circuibat Ieſus.} R E M I. In quo Doctorum vita C inſtruitur. Vt enim non ſint pigri, docentur per hoc quod dicitur: { Circuibat Ieſus.} C H R Y. ſuper Matth. Quia enim illi vt debiles ad medicum venire non poterant: ipſe ſicut ſtudioſus medicus, circuibat grauiter ægrotantes, & Dominus quidem circuibat ſingulas regiones. Qui autem ſunt vnius regionis Paſtores conſiderando debent circuire populi ſingulas paſſiones, vt ad remedium paſſionis eorum, aliquod medicamentum in eccleſia proferatur. R E M I. Vt autem non ſint acceptores perſonarū, docentur prædicatores per hoc quod ſubiungitur: { Totam Galilæam.} Vt autem vacui non diſcurrant: docentur per hoc quod ſubditur: { Docens.} Vt autem non paucis, ſed multis prodeſſe ſtudeant: monentur per hoc quod ſequitur: { In Synagogis.} C H R Y. in Homil. Hinc quoque Iudæos docebat, quòd nec eſſet Dei aduerſarius, nec animarum ſeductor, ſed quòd patri cōſentiēs aduenißet. R E M I. Vt autem non errores, neque fabulas, ſed ſalutaria prædicent: docētur per hoc quod ſubditur: } Prædicans euangelium regni.} Diſtat autem inter docens, & prædi- D cans: docens enim refertur ad præſentia, prædicans ad futura: docebat enim de præſentibus mandatis, prædicabat de futuris promiſſis. C H R Y. ſuper Matth. Vel docebat iuſtitias naturales, quas ſcilicet ratio naturalis docet, vt caſtitatem, humilitatem, & huiuſmodi, quas per ſeipſos omnes bona eſſe intelligunt, de quib⁹ neceſſaria eſt doctrina, non tantum propter manifeſtationem quātum propter excitationem cordis. Præualentibus enim delectationibus carnalibus, ſcientia iuſtitiæ naturalis quaſi in obliuionē deducta obdormit. Cum ergo cœpit Doctor reprehendere carnalia mala, eius doctrina non nouam ſcientiam introducit, ſed oblitam commonefacit. Prædicabat autem euangelium annunciando bona, quæ antiqui manifeſte, nec audierant, vt beatitudinem cœleſtem, mortuorum reſurrectionem, & huiuſmodi. Vel docebat interpretando prophetias de ipſo. Euangelium prædicabat denunciando in ſe bona futura. R E M I. Vt autem Doctores doctrinam ſuam virtutibus commendare ſtudeant, docentur E per hoc quod ſubditur: { Sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem in populo.} Infirmitas quidem eſt corporum, languor autem animarum. C H R Y. ſuper Matthæum. Vel per languorem animæ aliquam paſſionem intelligimus, vt auaritiam, libidinem, & huiuſmodi. Per infirmitatem autem infidelitatem, per quam aliquis infirmatur in fide. Vel per languores intelliguntur grauiores corporis paſſiones, per infirmitates autem leuiores: ſicut autem paſſiones corporales diuinitatis virtute ſanabat, ſic ſpirituales verbo pietatis. Primo autem docet, & poſtea ſanat propter duo. Primo, quia præmittitur quod magis neceſſarium eſt. verba enim pietatis ædificant animam non miracula. deinde quia verba per miracula commendantur, & non econuerſo. C H R Y. in Homil. Conſiderandum autem, quòd quando nouum fit aliquid, ac politicæ cuiuſdam introductio, ſigna Deus facere conſueuit, præſtans ſuæ potentiæ pignora his, qui legem eius accepturi ſunt. Sic cum hominem facturus eſſet, prius mundum creauit,

A ac tum demum facto homini legem in Paradiſo dedit. Et cum Sancto Noe legem poſiturus eſſet, magna vtique mirabilia mōſtrauit. Sed & Iudæis quidem cum legem laturus eſſet, prius prodigia magna oſtendit, ac tum demum eis præcepta legis impoſuit. Ita hic ſublimem quandam viuendi introducturus diſciplinam, auctoritatem mandatis ſuis præſtruxit claritate ſignorum. quia enim æternum regnum qd̄ prædicabat, non apparebat, ex his quæ videntur, etiam illud quod nondum apparebat, manifeſtum fecit. G L O. Sed q̄a prædicatores debent

B habere bonum teſtimonium ab his qui foris ſunt, ne ſi vita deſpicitur, prædicatio contemnatur, ſubditur. { Et abijt opinio eius in totam Syriam.} R A B A. Syria eſt omnis regio ab Euphrate, vſque ad mare magnum: a Capadocia, vſque ad Aegyptum, in qua eſt prouincia Paleſtina, in qua habitant Iudæi. C H R Y. in Homil. Intende autem moderationem euangeliſtæ, quia non vnūquemque nobis enarrat curatorum, ſed breuibus verbis copioſitatem tranſcurrit ſignorum. vnde ſequitur. { Et obtulerunt ei omnes male habentes.} R E M I. Per quos varias vult intelligi infirmitates, ſed leuiores. Cum vero dicit: { Varijs languoribus, & tormentis comprehenſos, illos vult intelligi, de quibus ſubinfertur: { Et qui dæmonia habebant.} G L O. Languor diuturnus eſt tormentū: & morbus acutus, vt dolor lateris & huiuſmodi. qui autem dæmonia habebāt, ſunt qui a dæmonibus vexabanr̄. R E M I. Lunatici enim dicti ſunt a Luna, quæ dum menſtruis temporibus creſcit & decreſcit, ipſi vexantur. H I E R O. Dæmones enim obſeruantes lunaria tempora, creaturam infamare cupiebant, vt

C in creatorem blaſphemiæ redundarent. A V G. 22. de Ciuita. Dei: Illiciuntur tamen dæmones ad habitandum per creaturas, Cap.6.
quas non ipſi: ſed Deus condidit delectabilibus, pro ſua diuerſitate diuerſis, non vt animalia cibis, ſed vt ſpiritus ſignis, quæ cuiuſq; delectationi congruunt. R A B A. Paralytici autem ſunt corpore diſſoluti: paralyſis enim græce, latine dicitur diſſolutio. Sequitur: { Et curauit eos.} C H R Y. ſuper Matthæum. Cum in quibuſdam locis dicatur: Multos curauit: hic ſimpliciter dicitur: & curauit eos: } ſignans, quòd omnes curauit. Sicut & nouitius medicus intrans ciuitatem, omnes ad ſe venientes curat: propter ſuam opinionem commendandam. C H R Y. in Homil. A nullo autem eorum fidem exquiſiuit, quoniam nondum virtutis ſuæ demonſtrationem dederat, & illi e longinquo venientes, & ægros adducentes, non paruam oſtenderant fidem. Sequitur: { Et ſecutæ ſunt eum turbæ multæ. R A B A. Quæ quadripartitæ ſunt: alij propter cœleſte magiſterium, vt diſcipu-

D li: alij ob curationem infirmitatum: alij ſola fama & curioſitate, volentes experiri, an verum eſſet quod dicebatur: alij per inuidiam, volentes eum in aliquo capere, & accuſare. Myſtice autem Syria interpretatur elara, Galilæa volubilis, vel rota, ideſt diabolus & mundus, qui & ſuperbus eſt, & ad ima ſemper rotatur, in quo fama Chriſti per prędicationem innotuit: dæmoniaci enim ſunt idolatrę, lunatici, inſtabiles, paralytici, pigri, & diſſoluti. G L O. Turbæ autem, quæ ſequuntur Dominum, ſunt de eccleſia, quæ ſpiritualiter eſt Galilęa tranſmigrans ad virtutes. Et Decapolis decem præcepta ſeruans in Hieroſolyma, & Iudæa, quam viſio pacis, & confeſsio illuſtrat. { Et trans Iordanem} quia baptiſmo tranſito, terram promiſsionis intrat. R E M I. Vel ſequuntur Dominum de Galilæa, ideſt de volubilitate mundi. { & Decapoli} quę eſt regio decem vrbium, & ſignificat decalogi tranſgreſſores. { Et de Hieroſolyma} quia ſcilicet prius innoxia pace detinebatur. { Et de Iudæa} ideſt de

E confeſsione diabolica. { Et de trans Iordanem } qui prius erant in Paganiſmo conſtituti, ſed tranſeuntes per aquam baptiſmi venerunt ad Chriſtum.